

Beşinci sınıf sosyal bilgiler ders kitabında kültürel miras turizmi

Cultural heritage tourism in the fifth-grade social studies textbook

Ali Yalçın¹ ve Elif Alkar²

¹Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa, Türkiye, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8421-3924>

²Sorumlu yazar, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Van, Türkiye, e-mail: elifalkaryildirim@yyu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5048-6470>

Makale Bilgisi	Öz
Araştırma Makalesi Gönderilme: 17 Şubat 2025 Düzeltilme: 3 Mayıs 2025 Kabul: 9 Mayıs 2025 Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, Kültürel miras turizmi, Ders kitapları	Mevcut araştırmanın amacı, kültürel miras turizmi konularının beşinci sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (SBDK) içeriğinde nasıl ele alındığını incelemektir. Çalışmada nitel araştırma deseni temel alınarak doküman analizi kullanılmıştır. Beşinci sınıf SBDK üzerinden ulaşılan veriler, betimsel analiz tekniğiyle yorumlanmıştır. Ulaşılan sonuçlarda; kültürel miras turizmine ait konuların en fazla "Ortak Mirasımız", "Birlikte Yaşamak", "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" ile "Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanlarında; en az ise "Evimiz Dünya" ve "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanlarında yer aldığı görülmüştür. Ders kitabında kültürel miras turizmini temsil eden unsurlar doğal miras ve kültürel miras kategorileriyle temsil edilmiştir. Kültürel mirasın korunması, tanıtılması ve turizm ile ilişkilendirilmesine yönelik konuların, disiplinler arası bir yaklaşımla sunulduğu ders kitabında kültürel miras turizmini temsil eden çeşitli görsel öğeler ve metinler de dikkat çekmektedir.
Article Info	Abstract
Research Article Received: 17 February 2025 Revised: 3 May 2025 Accepted: 9 May 2025 Keywords: Social studies, Cultural heritage tourism, Textbooks	This study examines how cultural heritage tourism issues are addressed in the Fifth-grade Social Studies Textbook (SST) content. Document analysis based on a qualitative research design was used in this study. The data obtained from the Fifth grade SST were interpreted using descriptive analysis. The results showed that the topics related to cultural heritage tourism mainly were covered in the learning areas of "Our Common Heritage," "Living Together," "Technology and Social Sciences" and "Economy in Our Lives," and least in the learning areas of "Our Home is the World" and "Our Living Democracy." The categories of natural and cultural heritage define cultural heritage tourism elements in textbooks. Various visual elements and texts representing cultural heritage tourism are also noteworthy in the textbook, where issues related to the protection, promotion, and association of cultural heritage with tourism are presented through an interdisciplinary approach.

1. Giriş

Kültür, bir milletin tarih boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi değerler bütünü olup toplum içinde dayanışmanın ve beraberliğin sağlanmasında önemli bir yer tutmaktadır (Ol vd., 2024). İngiliz antropolog Edward Burnett Tylor, kültürü, "bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, adet, gelenek ve toplum üyelerinin kazanmış olduğu huylar ve kabiliyetler bütünü" olarak tanımlamıştır (Haviland, 2002, s. 64). Miras ise hem somut kültür (sanat objeleri, mimari, peyzaj) hem de somut olmayan kültür (dil, bellek, müzik, dans, tiyatro, ritüeller) olarak yarar sağlayan ve paylaşılan değerler olarak tanımlanır (Silverman & Ruggles, 2007). Kültür ve mirasın birleşimi olan kültürel miras kavramı, insanlığın ortak geçmişini, kültürünü, sanatını ve tarihini yansıtan unsurlardan oluşmaktadır. Kültürel miras, geçmiş nesillerin yanı sıra günümüz toplumlarının da kültürel kimliklerini anlamalarına kaynaklık eder. UNESCO, Dünya Mirası Listesini somut ve somut olmayan kültürel miras unsurları olarak iki ana kategoriye ayırmaktadır. 2024 yılı itibarıyla listede 952 kültürel miras unsuru kayıtlıdır (UNESCO, 2024).

* Bu çalışma, 22-24 Temmuz 2010 tarihlerinde Singapur'da düzenlenen 2. Dünya Araştırma Dürüstlüğü Konferansı'nda Wager E & Kleinert S (2011) tarafından "Research Publication Ethics" yazarlar için uluslararası standartlar beyanı olarak "Mayer, T. & Steneck, N. (Ed) Promoting Research Integrity in a Global Environment. Imperial College Press / World Scientific Publishing, Singapore'un 50. Bölümü"nde belirtilen Araştırma Yayın Etiğine uygundur. Bu nedenle yazarlar, araştırmayı etik ilkeler çerçevesinde yürüttüğünü belirtmektedir. İnsan üzerine yapılan bir çalışma olmaması ve doküman analizi türünde yürütüldüğü için Etik Kurul Onayı gerekmemektedir. Tüm sorumluluk yazarlara aittir.

Kaynak göster: Yalçın, A. & Alkar, E. (2025). Beşinci sınıf sosyal bilgiler ders kitabında kültürel miras turizmi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 11 (2), 92-106. DOI: <https://doi.org/10.24289/ijsser.1640961>

Kültürel mirasın korunması, özellikle turizm sektörüyle bağlantılı olarak büyük bir önem taşır. Kültürel miras turizmi, belirli bir bölgenin ya da ülkenin tarihi, kültürel ve sanatsal değerlerinin turistlere tanıtılması ve bu değerlerin ekonomik bir kaynak haline getirilmesi sürecidir (Richards, 2007). Bir başka ifadeyle kültürel miras turizmi, tarihi ve doğal kaynakları içeren, geçmişin ve bugünün hikâyelerini yansıtan eserleri ve etkinlikleri deneyimlemek amacıyla yapılan seyahatlerdir (İştin, 2025). Bu turizm türü son yıllarda özellikle alternatif turizm seyahatleri arasında daha fazla ön plana çıkmıştır (Karapınar & Barakazi, 2017). Farklı kültürlerin tanınmasında önemli bir araç halini alan turizm faaliyetleri, kültürel ve doğal mirasla uyumlu bir birlikteliğe sahiptir. Aksi takdirde turizm, mirasın zarar görmesine ve kültürel yapının bozulmasına yol açar. Bu nedenle, turizm ve kültürel mirasın uyum içinde olması, sürdürülebilirliğin her iki yönde ilerlemesini sağlar. Ayrıca, turizmle ilgili değişim kaçınılmaz olsa da karşılıklı kültürel etkileşim ve deneyimler bu değişimi zenginleştirebilir. Bu süreçte bireylere toplumsal bir bilinç kazandırmanın en etkili yöntemlerinden biri eğitimidir. Eğitim yoluyla kültürel miras bilinci artırılarak, bu alandaki turizm etkinliklerinin sürdürülebilirliği desteklenebilir (Kara & Tokmak, 2023; İlhan vd., 2015). Ders programları ve kitapları, bu sürecin önemli araçlarıdır. Turizm konusunun ders kitaplarında doğru ve etkili şekilde kullanımı ile genç nesillerin daha duyarlı ve bilinçli bir yaklaşıma sahip olmaları sağlanabilir (İlhan vd., 2015). Ayrıca bu eğitim, öğrencilerin tarihi ve kültürel mirası keşfetmelerini, yerel ve evrensel değerler arasındaki farkları anlamalarını destekler (Dönmez & Yeşilbursa, 2014). Bu farkındalık, çocukların hem yerel hem de evrensel kültürel mirası tanımaları ve korumaları ile mümkündür (Çulha Özbaş, 2021).

Kavramsal temelde pek çok unsuru içinde taşıyan kültür ve kültürel miras, farklı disiplinlere yayılmış durumdadır. Sözelimi, Türkçe, coğrafya, tarih ve sosyal bilgiler, kültür ve kültürel miras konularının yer verildiği önemli disiplinlerdir. Bunlar arasında öne çıkan sosyal bilgiler, öğrencileri yerel, ulusal ve küresel vatandaşlık yaşamına hazırlayan, zaman ve mekân içindeki bireyleri, toplumları, sistemleri ve bunların etkileşimlerini inceleyen bir bilimdir (National Council for the Social Studies [NCSS, 2025]. Sosyal bilgiler, öğrencilere kültürel mirası anlama ve bu mirası koruma sorumluluğu taşıma bilincini kazandırır. Ayrıca öğrencilerin toplumlar arası ilişkiler, tarihsel süreçler ve kültürel etkileşimler hakkında düşüncelerini sağlayıp gelecekteki vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirmelerine yardımcı olur.

Kültürel miras eğitimi ile öğrencilerin geçmiş ve bugün arasında bağ kurması, yerel ve evrensel değerleri keşfetmesi, farklı kültürleri anlaması ve bu kültürlere saygı göstermesi sağlanır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi, kültürel turizm farkındalığının kazandırılmasında önemli bir işlev görmektedir. Bu ders ile kültürel miras turizmine ilişkin bilincin oluşması, yerel ve evrensel mirasın korunması mümkündür. Sosyal bilgiler öğretiminde kültürel miras konularının öğretimi; öğrencilerin tarihsel bilinç geliştirmelerini, kültürel değerleri sahiplenmelerini ve turizm sektöründeki etik sorumlulukları anlamalarını sağlamaktadır. Bu bağlamda, kültürel miras turizmine dair eğitim içeriklerinin güncellenmesi, toplumsal farkındalık ve sürdürülebilirlik açısından büyük bir gereklilik arz etmektedir.

Sosyal bilgiler dersi, kültürel mirasın öğretilmesi ve korunması noktasında önemli bir araçtır. Ancak mevcut ilköğretim programlarında, kültürel mirasın turizmle ilişkisini ele alan kapsamlı bir eğitim içeriği bulunmamaktadır. Bu durum, öğrencilerin hem kültürel mirası anlamalarını hem de bu mirasın turizm ile ilişkisini kavrayarak korunmasına yönelik etkili yaklaşımlar geliştirmelerini zorlaştırmaktadır. Konuyla ilgili çeşitli alan yazın çalışmaları incelendiğinde kültürel miras ve sosyal bilgilerde kültürel miras konulu çalışmaların son dönemlerde arttığı görülmüştür (Arslan & Meydan, 2023; Azrak & Yalçınkaya, 2020; Batmaz & Yurtbakan, 2023; Büyükkuru, 2023; Demirezen & Aktaş, 2020; Metin Göksu, 2021; Kantekin, 2024; Kara & Tokmak, 2023; Kızık vd., 2022; May, 2019). Bu çalışmaların dışında sosyal bilgilerde kültürel miras ve turizm konularının etkileşimi, turizm kavramına ilişkin öğrenci görüşleri ve turizmin kültürel mirasa etkileri üzerinde çalışmalar yapıldığı belirlenmiştir (Doğanay & Zaman, 2021; İnce & Sağdıç, 2021; Kaya, 2019; Yalçın & Özdemir, 2023; Yıldırım & Çetin, 2022).

Ortak kültürel miras öğelerini korumak, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak tüm insanların sorumluluğudur (Ol vd., 2024). Özellikle eğitim, toplumların bu mirası ne derece doğru ve etkin bir şekilde sahiplenebileceğini etkileyen önemli bir unsurdur. Kültürel miras eğitimi, tarih ve kültürle ilgili bilgilerin öğrenciler tarafından anlaşılmasına; sanat, teknoloji ve sosyal gelişmelere katkı sağlamasına ve insanlara saygı göstermesine yardımcı olur (Hunter, 1988). Bu bağlamda, kültürel mirasın korunması ve tanıtılması amacıyla eğitime önemli görevler düşmekte, ders kitapları ise bu sürecin en temel kaynağı olmaya devam etmektedir. 2024 yılında ders kitaplarının değişimi ile sosyal bilgiler dersi kapsamında kültürel miras ve turizm ile ilgili güncel konuların kitaplarda ne ölçüde yer aldığı merak edilmektedir. Bu nedenle Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli temel alınarak yeniden tasarlanan beşinci sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı'nda [SBDK] yer alan kültürel miras turizmine yönelik konular, araştırmaya değer görülmüştür. Mevcut araştırmanın amacı, kültürel miras turizmi konularının beşinci sınıf sosyal bilgiler ders kitabı içeriğinde nasıl ele alındığını incelemektir.

2. Yöntem

Bu çalışma, 22-24 Temmuz 2010 tarihlerinde Singapur'da düzenlenen 2. Dünya Araştırma Dürüstlüğü Konferansı'nda Wager E & Kleinert S (2011) tarafından "Research Publication Ethics" yazarlar için uluslararası standartlar beyanı olarak "Mayer, T. & Steneck, N. (Ed) Promoting Research Integrity in a Global Environment. Imperial College Press / World Scientific Publishing, Singapore"un 50. Bölümü'nde belirtilen Araştırma Yayın Etiğine uygundur. Bu nedenle yazar, araştırmayı etik ilkeler çerçevesinde yürüttüğünü belirtmektedir. İnsan üzerine yapılan bir çalışma olmaması ve doküman analizi türünde yürütüldüğü için Etik Kurul Onayı gerekmemektedir.

Bu çalışmada nitel araştırma deseni temel alınarak doküman analizi kullanılmıştır. Yazılı, görsel ve dijital kaynaklardan veri toplanmasına imkân tanıyan doküman analizi, ilgili belgelerin incelenmesi olarak kabul edilir (Seyidoğlu, 2016). Doküman analizi özellikle tarihsel analiz ile eğitim bilimleri, sosyoloji ve kültürel çalışmalar gibi alanlarda tercih edilen bir yöntemdir. Bowen (2009) doküman analizini, "*dokümanların içerik ve bağlam analizine dayalı olarak sistematik bir şekilde incelenmesi*" olarak tanımlar.

2.1. Verilerin toplanması

Çalışmanın temel verileri Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde 2024 yılında yeniden tasarlanan ve yürürlüğe konulan beşinci sınıf SBDK'dan oluşmaktadır. Kitaba 30.12.2024 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) çevrim içi sitesinden ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan beşinci sınıf SBDK'ya ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Beşinci sınıf SBDK'ya ait tanıtıcı bilgiler

Ders kitabı adı	Sınıf	Yazarlar	Yayınevi	Basım yılı
Sosyal bilgiler	5.sınıf	Cemal Gökhan Ol, Faruk Gökalp Yılmaz, Hilal Demireler, Mehtap Polat, Murat Akpınar, Ömer Evin, Turan Sinan Çelebi, Yasemin Yabansu	MEB Yayınları Devlet Kitapları	2024

2.2. Verilerin analizi

Çalışmada ulaşılan veriler, betimsel analiz tekniği ile yorumlanmıştır. Betimsel analiz, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir veri analizi tekniği olup verilerin belirlenen temalar çerçevesinde sistematik olarak incelenmesini içerir (Scott, 1990). Araştırmada veri analizi süreci şu aşamalara göre gerçekleştirilmiştir:

1. Araştırma konusuna uygun olarak, beşinci sınıf SBDK'da yer alan ilgili doküman içeriğinin belirlenmesi ve bu kaynağa ulaşılması.
2. Ulaşılan verilerin betimsel analiz tekniğine uygun olarak kültürel miras turizmi kavramı özelinde; kavramlar, metinsel açıklamalar, görseller ve konu öğretim aşaması kategorileri altında gruplandırılarak kodlanması [Verilerin sistematik olarak analiz edilmesi için kodlama işlem süreci (Creswell, 2013), kültürel miras ve turizm ilişkisi temel alınarak yürütülmüştür].
3. Kültürel miras turizminin sosyal bilgiler dersi bağlamında ne ölçüde ele alındığının tespit edilmesi.
4. Kültürel miras turizmi kapsamında beşinci sınıf SBDK'dan elde edilen verilerin sunulması ve yorumlanması.

2.3. Geçerlik ve güvenilirlik

Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak adına betimsel analizden elde edilen verilerin etkili sunumu için doğrudan alıntılar kullanılmıştır. Ayrıca kodlama sürecinin belirlenen kategoriler doğrultusunda yapılması ve verilerin bu kategorilere göre sınıflandırılması da çalışmanın güvenilirliğini destekleyen bir başka aşamadır (Braun & Clarke, 2006). Araştırmada kullanılan kaynağın orijinal bir kaynak olması, resmi makamlarca basımı, yazar, kurum ve tarihinin belli olması, dokümanın araştırmaya katkı sağlayacak düzeyde açık, anlaşılır ve yorumlanabilir olması çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için atılan başlıca adımlardır (Scott, 1990). Analiz sürecinde son olarak belirlenen kategori ve kodlar için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaçla resmi üniversitelerde görev yapan ve sosyal bilgiler eğitimi üzerine akademik yayınları olan iki öğretim üyesinin görüşleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde beşinci sınıf SBDK’da yer alan kültürel miras turizmine yönelik bulgular, çeşitli kod ve kategoriler altında tablolaştırılmış ve görsel unsurlar ile desteklenmiştir. Ayrıca kitap içinde kültürel miras turizmi kavramını taşıyan bazı bilgiler, doğrudan alıntılarla sunulmuştur. Beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmine yönelik anahtar kavramlar ve kültürel miras turizmi konularının öğretimi yine bu başlık altında incelenmiştir. Kültürel miras turizmi kapsamında tespit edilen kod ve kategoriler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2’de yer alan kod ve kategoriler beşinci sınıf SBDK’nın birinci bölümünde bulunan “*Birlikte Yaşamak*”, “*Evimiz Dünya*” ve “*Ortak Mirasımız*” öğrenme alanlarından elde edilmiştir. Kültürel miras turizmi konuları kapsamında değerlendirilen unsurlar; “*kültürel miras*” ve “*doğal miras*” olmak üzere iki ayrı kategoriye ayrılmıştır. Doğal miras kategorisi altında; Pamukkale Travertenleri, Karain Mağarası, Nemrut Dağı ve Kapadokya gibi Türkiye’nin jeolojik ve doğal zenginlikleri yer almaktadır. Özellikle Göreme ve Kapadokya’nın “Peribacaları” kodu ile en yüksek frekansa sahip olması ($f=5$), bu bölgenin doğal miras eğitimi açısından merkezî bir konumda olduğunu göstermektedir. Kültürel miras kategorisi altında ise; tarihi şehirler, mimari yapılar ve arkeolojik alanlar bulunmaktadır. Antik kentler (Efes), Osmanlı mimarisi (Süleymaniye Cami, Topkapı Sarayı), erken yerleşimler (Çatalhöyük), dini yapılar (Sümela Manastırı), geleneksel sivil mimari (Safranbolu Evleri) ve Helenistik sanat (Nemrut Dağı Anıtları) bunlardan bazılarıdır.

Tablo 2. Beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmi kapsamında tespit edilen kod ve kategoriler

Kategori	Alt kategori	Kod	f
Doğal Miras	Göreme ve Kapadokya	Peribacaları	5
	Nemrut Dağı	Anıtsal Doğa	4
	Pamukkale Travertenleri	Jeoturizm	3
	Karain Mağarası	Doğal Arkeolojik Alan	2
	Efes Antik Kenti	Antik Kentler	6
Kültürel Miras	UNESCO Dünya Mirası Listesi	Kültürel Koruma	6
	Göbeklitepe	Arkeolojik Alan	5
	Süleymaniye Camii	Osmanlı Mimarisi	5
	Kültürel Mirasın Tanıtımı	Turizm Politikaları	5
	Sümela Manastırı	Hristiyan Mimarisi	4
	Tarihi Yarımada (İstanbul)	Kültürel Peyzaj	4
	Tarihi Mekânların Korunması	Restorasyon	4
	Nemrut Dağı Anıtları	Helenistik Sanat	3
	Topkapı Sarayı	Osmanlı Sarayları	3
	Çatalhöyük Yerleşimi	Neolitik Dönem	3
	Çanakkale Şehitliği	Anıt-Mezar Turizmi	3
	İshak Paşa Sarayı	Selçuklu Mimarisi	2
	Hattuşaş	Eski Anadolu’da başkent	2
	Safranbolu Evleri	Geleneksel Türk Mimarisi	2

Tablo 2’de beşinci sınıf SBDK’da kültürel mirasın korunması ve tanıtımına yönelik “*Restorasyon*” ve “*Turizm politikaları*” gibi kavramların yer alması, öğrencilerin yalnızca tarihi bilgileri edinmelerini değil, aynı zamanda bu mirasın korunması için gerekli stratejileri anlamalarını da desteklemektedir. Bu yaklaşım, kültürel miras turizmi ile sürdürülebilirlik ilkeleri arasındaki bağlantıyı kurma açısından oldukça değerlidir. İlgili unsurlar, sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası yapısını da göstermektedir. Coğrafya, tarih, sanat tarihi ve ekonomi gibi farklı disiplinlerle ilişkili konuların sosyal bilgiler dersinde bütüncül bir şekilde ele alındığı görülmektedir. Özellikle turizm politikaları kavramının kültürel miras tanıtımı bağlamında ele alınması, öğrencilere kültürel mirasın ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını kavramaları açısından dikkate değerdir. Tablo 2’de ulaşılan verilere göre beşinci sınıf SBDK’da yer alan kültürel miras turizmi konuları şu dört madde altında sıralanabilir:

1. Doğal ve kültürel mirasın dengeli bir şekilde ele alınması ile öğrencilerin çevresel farkındalıklarını geliştirmek amaçlanmıştır.
2. Miras unsurlarının çeşitliliği, öğrencilere geniş bir tarihsel ve kültürel yaklaşım sunmuştur.
3. Kültürel mirasın korunması (doğal varlıklar dâhil), sürdürülebilir bir anlayışın geliştirilmesi ve kültürel miras bilincinin farkındalığı amaçlanmıştır.
4. Sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası yapısı ile öğrencilerin kültürel mirası anlama ve yorumlama becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 2’de ulaşılan bulgulara beşinci sınıf SBDK sadece kültürel ve doğal miras unsurlarını listelemekle kalmayıp, bunların korunması ve turizm politikaları ile ilişkilendirilmesine de dikkat çekmektedir. Özellikle UNESCO Dünya Mirası Listesi ve tarihi mekânların korunması (restorasyon) gibi kavramların yüksek frekansta yer alması, öğretim programı kapsamında tasarlanan ders kitabının kültürel mirasın korunmasına verdiği önemin bir göstergesidir. Kültürel miras turizmine ait konular en fazla “Ortak Mirasımız”, “Birlikte Yaşamak”, “Teknoloji ve Sosyal Bilimler”, “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanlarında; en az ise “Evimiz Dünya” ve “Yaşayan Demokrasimiz” öğrenme alanlarında yer almaktadır.

Beşinci sınıf SBDK’da UNESCO Dünya Mirası Listesi gibi uluslararası ölçekte önemli bir kavram da vurgulanmıştır. Bu kavram öğrencilere kültürel mirasın korunmasının küresel bağlamını kazandırma amacı ile ilişkilendirilebilir. Konuyla ilgili ders kitabındaki bazı örnek ifadeler şöyledir:

“Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) Dünya Mirası Listesi’nde yer alan somut ve somut olmayan kültürel miras öğeleri Dünya ve Türkiye’den örnekler kapsamında öğrenciler tarafından incelenir”

“UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu), Dünya genelinde farklı kültürlerle ait birçok kültürel miras ögesi belirleyerek bu öğeleri insanlığın ortak mirası görmekte ve bunların korunması için çalışmalar yürütmektedir. Korunması gereken kültürel miras öğelerini hazırladığı ve belirli aralıklarla güncellediği Dünya Mirası Listesi’nde yayımlamaktadır. Türkiye, UNESCO’ya 4 Kasım 1946’da katılmıştır.”

“UNESCO, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının da girişimleriyle ülkemizden 21 somut, 30 somut olmayan öğeyi belirleyip bu kültürel miras öğelerini koruma altına almıştır. Önümüzdeki yıllarda bu sayının artması beklenmektedir.”

UNESCO’ya ilişkin bu ifadeler, sosyal bilgiler eğitiminin sadece tarihi eserleri değil, aynı zamanda doğal mirasın turizm açısından önemini de uluslararası kuruluşlar çerçevesinde çocuklara öğretmeyi amaçlamaktadır.

3.1. Beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmi içerikli görsel metinler

Beşinci sınıf SBDK’daki “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında öğrencilerin konuya dikkatlerini çekmek amacıyla turizmin tanımına ve turizmle ilgili bazı görsellere yer verilmiştir. “Hayatımızdaki Ekonomi” öğrenme alanında turizm, “üçüncül ekonomik faaliyetler” alanı olarak dikkat çekici açıklamalara değinilmiştir.

Görsel 1. Kayak sporu (kış turizmi)

Görsel 2. Zeybek oyunu

Merhaba, ben Efe (Görsel 1.7). Türkiye’den katılıyorum. Zeybek adlı halk oyunumuzda cepken dediğimiz, gömlek üstüne giyilen ve üzeri işlemeli bir kıyafet giyeriz. Su üzerine yağlı boya ile desen verdiğimiz ve bu desenleri kâğıda geçirdiğimiz ebru sanatı, geleneksel el sanatlarımızdandır. Dinî bakımdan önemi olan ramazan ayında iki minare arasına mahya asma geleneğimiz vardır. Kare şeklinde kesilen ince hamurların içine kıyma koyularak yapılan Kayseri mantısı ünlü bir yemeğimizdir. Kebap, baklava ve etli ekmek de diğer geleneksel lezzetlerimizdendir. Geleneksel Türk evlerinin üst katlarında cepheden dışarı çıkıntı yapan, cumba dediğimiz bir oda bölümü bulunur.

Beşinci sınıf SBDK’da Görsel 1’e ilişkin şu ifade dikkat çekicidir: “*Turizm; dinlenme, eğlenme, görme, tanıma gibi amaçlarla yapılan gezilere denir. Turizm, ülkemizdeki önemli ekonomik faaliyetlerdendir. Ülkemizde doğa, yayla, kültür, termal, sağlık, yaz ve kış turizmi gelişmiştir*”. Görsel 2’deki ifadeler, geleneksel Türk kıyafetleri, halk oyunları (Zeybek), el sanatları (Ebru), dini gelenekler (mahya), mutfak kültürü (mantı, kebab, baklava) ve mimari unsurlar (cumba) gibi pek çok kültürel miras unsurunu içermektedir. Bu ifadeler, öğrencilerin kendi kültürel değerlerini tanımaları ve kültürel mirasın önemini kavramaları amacını taşımaktadır.

Görsel 3. Lale çiçeği

Haber kaynaklarını okuyunuz ve soruyu cevaplayınız.

Hollandalı turist Kuşadası’ndan yirmi yedi yıldır kopamıyor

“... Hollandalı yazılım mühendisi Jan Linkens (Jan Linkins), tatil için Aydın’ın Kuşadası ilçesine geldi. Buranın doğasına hayran kaldı. Ertesi yıl geldiğinde, su altının güzelliklerini görebilmek için yüzmeyi öğrenip tüplü dalış eğitimi almaya başladı. Dalış yapmak ve arkadaşlarıyla bir araya gelmek için yirmi beş yıldır tatillerini Kuşadası’nda geçiren Linkens, Türkiye’nin su altı habitatu ve tarihi yapı zenginliğinin yanında kabak çiçeği dolması gibi lezzetli yemekleri olduğunu söyledi. Ayrıca Kuşadası’nda güzel arkadaşlıklar kurduğunu, ülkesinin simgelerinden olan lalenin Osmanlı Devleti’nden Hollanda’ya götürüldüğünü duyunca çok şaşırdığını ve gelecekte Kuşadası’na yerleşmeyi planladığını dile getirdi (Görsel 1.18)...”

Görsel 1.18

Görsel 3’te yer alan ifadeler değerlendirildiğinde, Hollandalı bir turistin Kuşadası’na olan ilgisi ve bölgedeki kültürel, doğal ve tarihi unsurlarla kurduğu bağı görülmektedir. Görsel 3’te Kuşadası’nın doğal güzellikleri (denizi ve dalış imkânları), gastronomik kültürü (kabak çiçeği dolması) ve tarihi bağları (Osmanlı lalesinin Hollanda ile ilişkisi) vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, ders kitabında kültürel mirasın turizm aracılığıyla uluslararası bir boyutta tanıtılmasını ve öğrencilerin kültürel farkındalık kazanımlarını desteklemektedir.

Görsel 4. Kapadokya, Pamukkale Travertenleri ve Göbeklitepe

Görsel 4’te Türkiye’nin önemli kültürel ve doğal miras alanları (Kapadokya, Pamukkale ve Göbeklitepe) ile kültürel miras turizminin öğretiminde kullanılabilecek eğitim materyalleri sunulmuştur. Konuyla ilgili beşinci sınıf SBDK’da bulunan ve kültürel miras turizm bağlantısını en iyi açıklayan ifadelerden biri şöyledir:

"Ülkemize eğitim ve turizm amaçlı birçok yabancı misafir gelmektedir. Türk misafirperverliği gereği, onları dil, din ve renk ayrımı yapmadan saygı ve sevgiyle karşılarız. Misafirperverliğimizden etkilenen bazı kişiler ülkemize yerleşmeyi tercih eder, bu da milletler arası etkileşimi artırarak önyargıları azaltır ve huzurlu bir yaşam ortamı sağlar."

Sosyal bilgiler dersinde bu tür görsellerin ve metinlerin kullanımı, öğrencilerin Türkiye’nin kültürel miras alanlarını tanımasını, mirasın korunmasının önemini anlamasını ve turizmle ilişkisini kavramasını sağlayabilecek niteliktedir. Doğal ve kültürel mirasın birleşimi olan Peribacaları gibi oluşumlarla birlikte tarihi yerleşim alanları (Göreme açık hava müzesi, Yer altı şehirleri), bu bölgeyi anlatan önemli örneklerdendir. Ayrıca bu bölgede bulunan sıcak hava balonları, turistler için cazibe merkezi oluşturmakta ve bu durum bölge ekonomisini canlandırmaktadır. Bir diğer görsel olan Travertenleri ile ünlü Pamukkale, UNESCO Dünya Mirası Listesi’nde yer almakta olup hem doğal hem de tarihi bir destinasyondur. Ayrıca bu bölgede kültür ve sağlık turizminin bir arada olduğu Antik Hierapolis kenti ve termal suları, tarihsel süreçte önemini daima korumuştur. Görsel 4’te tarihin en eski tapınak kompleksi kabul edilen ve insanlık tarihine dair önemli bilgiler sunan Göbeklitepe, arkeolojik ve kültürel açıdan büyük bir mirastır. Bu tür görseller ile öğrencilerin yaşadıkları coğrafyanın tarihi ve kültürel değerlerini öğrenmeleri ve koruma bilinci geliştirmeleri hedeflenmiştir. Böylece öğrenciler, kültürel mirasın sadece tarihi ve estetik değil, aynı zamanda ekonomik katkılar sağlayan bir unsur olduğunu kavrayabilirler.

SBDK’da ayrıca kültürel miras turizm öğelerinin ülkemizdeki devlet kurumlarınca koruması gerekliliğine ilişkin ifadeler de yer almaktadır. Bu konuyla ilgili olarak ders kitabında şu açıklamalara yer verilmiştir:

“Ülkemizdeki kültürel miras öğelerinin korunmasında ise T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Vakıflar Genel Müdürlüğü ile Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü sorumludur. Bunların yanı sıra valilikler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları da bu konuda bazı görev ve sorumluluklara sahiptir.”

3.2. Beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmine yönelik anahtar kavramlar

Araştırmada beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmine yönelik anahtar kavramlar incelenmiş ve Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Beşinci sınıf SBDK’da yer alan kültürel miras turizmine yönelik anahtar kavramlar

Kategoriler	Kodlar				
Kültürel Miras	✓ Tarihi eserler ✓ Müzeler ✓ Anıtlar	✓ Ören yeri ✓ Kültürel varlıklar	✓ Somut ve somut olmayan kültürel miras	✓ Festivaller ✓ Kültürel miras ✓ Değerler	✓ Kültür ✓ Medeniyet ✓ Gelenek ve görenekler
Doğal Miras	✓ Doğal güzellikler ✓ Milli parklar	✓ Ormanlar ✓ Bitki çeşitliliği	✓ Yaban hayvanları ✓ Denizler	✓ Göller ✓ Doğal miras	
Turizm	✓ Turistik değerler ✓ Turizm faaliyetleri	✓ Kültür turizm ✓ Doğa turizmi ✓ Turizm tesisleri	✓ Sağlık turizmi ✓ Termal turizmi ✓ Ekonomik faaliyet olarak turizm	✓ Yaz turizmi ✓ Turizm	✓ Turistik değerler
Teknoloji	✓ Dijital teknoloji ✓ Sanal müze ✓ Türkiye Kültür Portalı	✓ Mobil uygulamalar ✓ Sesli rehberlik sistemi	✓ Dijital ortam ✓ Dijital ayak izi	✓ Teknolojik araçlar ✓ Mobil müze kartları	
Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma	✓ Kültürel mirası koruma ✓ UNESCO ✓ Kültür ve Turizm Bakanlığı	✓ Doğal varlıkları koruma ✓ Vakıflar Genel Müdürlüğü	✓ Sıfır atık projesi ✓ Koruma bilinci ✓ Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü	✓ Sürdürülebilir çevre	✓ Bilinçli kullanım

Tablo 3’te sunulan verilere göre, beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmiyle ilgili içerikler beş kategoriye ayrılmıştır. Bunlar; “*kültürel miras, doğal miras, turizm, teknoloji, doğal ve kültürel varlıkları koruma*”dır”. Bu sınıflandırma, öğrencilerin kültürel miras turizmini daha iyi anlamalarına ve konuyla ilgili kavramları öğrenmelerine yardımcı olacak şekilde düzenlenmiştir. Tablo 3’te tarihi eserler, müzeler, ören yerleri, somut ve somut olmayan kültürel miras ve geleneksel sanatlar gibi kavramların yer aldığı görülmektedir. Bu durum, sosyal bilgiler dersinin öğrencilerde tarihsel bilinç, kültürel farkındalık ve mirası koruma bilinci oluşturma noktasında işlevsel olduğunu göstermektedir. Ayrıca Tablo 3’te geleneksel sanatlar ve festivaller gibi unsurların ele alınması, yerel ve ulusal kimlik gelişimine katkı sağlamaktadır.

Doğal miras, ekosistemlerin korunması ve sürdürülebilir turizm açısından önemli bir unsurdur. Beşinci sınıf sosyal bilgiler dersi müfredatında çeşitli milli parklar, ormanlar, bitki ve yaban hayatı gibi unsurlara vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu kavramlar, öğrencilere çevre bilinci kazandırmada önemli rol oynamaktadır. Ders kitabında kültür turizmi, doğa turizmi, sağlık turizmi gibi farklı turizm türlerinin tanıtılması ile öğrencilere turizmin çeşitliliğinin ve ülke ekonomisi açısından öneminin belirtilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca turizm faaliyetlerinin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarıyla ele alınması, sürdürülebilir turizm anlayışını öğrencilere kazandırabilir. Teknoloji kategorisinde sanal müzeler, mobil uygulamalar ve dijital rehberlik sistemleri gibi konuların ele alınması, çağdaş eğitim yaklaşımlarına uygun bir içerik sunulduğunu göstermektedir.

Dijital teknolojilerin, kültürel mirasın korunması, tanıtılması ve erişilebilirliğinin artırılmasındaki rolü büyüktür. Öğrencilerin bu konularla tanıştırılmasının, onları dijital çağda kültürel mirası koruma ve tanıtmaya süreçlerine dâhil etmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir. Kültürel ve doğal varlıkların korunması kategorisi ise sıfır atık projeleri gibi sürdürülebilirlik ilkeleriyle desteklenmektedir. Beşinci sınıf SBDK’da, kültürel miras; tarih, coğrafya, ekonomi, çevre ve teknoloji ile ilişkilendirilmiştir. Sosyal bilgiler öğretim programında bu konuların yer alması, kültürel ve doğal varlıkların korunması, turizmin sürdürülebilirliği ve dijitalleşen dünyada kültürel mirasa erişimin kolaylaştırılması açısından büyük bir önem taşır.

Görsel 5'te yer alan veriler ders kitabında Çanakkale ve Muğla örneği şeklinde sunulmuştur. Çanakkale, tarihsel zenginliğe sahip olması yönüyle kültürel turizmin gelişmesine katkı sağlayabilecek önemli illerden biridir. Bu tür yerleşimler, öğrencilere tarih bilincini kazandıracak bir örneğe sahiptir. Görsel 5'te Çanakkale gibi tarihî öneme sahip yerlerin öğrencilere tanıtılması amaçlanmaktadır. Böylece hem bu alanların korunmasının gerekliliği hem de turizm açısından taşıdığı değer vurgulanmıştır. Bir diğer görsel olan Muğla'nın yaz turizmi'nden anlaşıldığı üzere yaz turizmi, ekonomik faaliyetlerin gelişmesine olanak tanımaktadır.

Görsel 5. Çanakkale örneği ve Muğla yaz turizmi

Beşinci sınıf SBDK'da "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanında, kültürel miras, turizm ve teknoloji ilişkisi için şu ifadeler yer almaktadır.

"Teknoloji, insan hayatını kolaylaştıran araç ve gereçleri kapsar. Kültür, ekonomi, eğitim, sağlık, iletişim ve ulaşım alanlarındaki gelişmeler toplumu etkiler. Kültürel mirasın korunması ve aktarılmasında dijital teknolojilerden yararlanılır; yazılı, işitsel ve görsel içerikler sanal ve gerçek ortamlarda sunulur."

"Kültürel zenginliklerimizi korumak, tanıtmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla dijital teknoloji ürünlerinden de faydalanılmaktadır. Kültürel varlıkların yazılı, işitsel ve görsel sunumlarının yapılması, bunların sanal ve gerçek ortamlarda insanlara ulaştırılmasında birçok teknolojiyi kullanırız."

Beşinci sınıf SBDK'da Türkiye Turizm Kültür Portalına da değinilmiş (Görsel 6) ve ders kitabında kültürel miras turizmi ile ilgili şu yararlı açıklamalara yer verilmiştir:

Görsel 6. Türkiye kültür portalı logosu

"Türkiye'de müzelerin tanıtımı ve ziyaretini kolaylaştıran dijital uygulamalar arasında "Sanal Müze" ve "Türkiye'nin Müzeleri" yer almaktadır. "Mobil Müze Kart" sayesinde fiziksel kart gerekmeksizin karekod ile giriş yapılabilir. Yabancı turistler için dil seçenekleri sunan "sesli rehberlik sistemi" müze ve fuar ziyaretlerini kolaylaştırırken, hassas nem dengeleme cihazları ve gelişmiş depolama sistemleri, tarihî eserlerin korunmasına katkı sağlamaktadır."

3.3. Beşinci sınıf SBDK'da kültürel miras turizmi konularının öğretimi

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yeniden tasarlanan beşinci sınıf SBDK'da, kültürel miras turizmi konuları doğrudan bir başlık altında işlenmese de "kültürel miras, doğal miras, turizm, teknoloji, doğal ve kültürel varlıkları koruma" kavramları etrafında örülen bir öğretim yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşım, öğrencilerin bu kavramları öğrenmeleri ve aralarındaki ilişkileri kurabilmelerini amaçlar. Bu ders kitabında kültürel miras konularında hedeflenen öğretim aşamaları şöyledir:

Kültürel mirasın tanımı ve önemi: Bu başlık altında öğrencilerin kültürel mirası ve bu mirasın toplumlar için önemini kavramaları hedeflenmiş, somut (tarihi eserler, yapılar) ve somut olmayan (gelenekler, görenekler) kültürel miras öğeleri örneklerle açıklanmıştır. Ayrıca UNESCO'nun kültürel mirasın korunmasındaki rolü vurgulanmıştır.

Doğal mirasın tanımı ve önemi: Öğrencilerin doğal mirası ve değerini kavramalarının hedeflendiği bu başlık altında, doğal güzellikler, millî parklar ve ormanlar gibi doğal varlıkların önemine değinilmiş, doğal kaynakların bilinçli kullanımı ve korunması konularına dikkat çekilmiştir.

Turizm ve kültürel miras ilişkisi: Turizm kavramının tanıtılmasına ve turizmin farklı türlerine (kültür turizmi, doğa turizmi vb.) değinilerek, kültürel mirasın turizm açısından önemi ve bu mirasın ekonomik katkısı üzerinde durulmuştur.

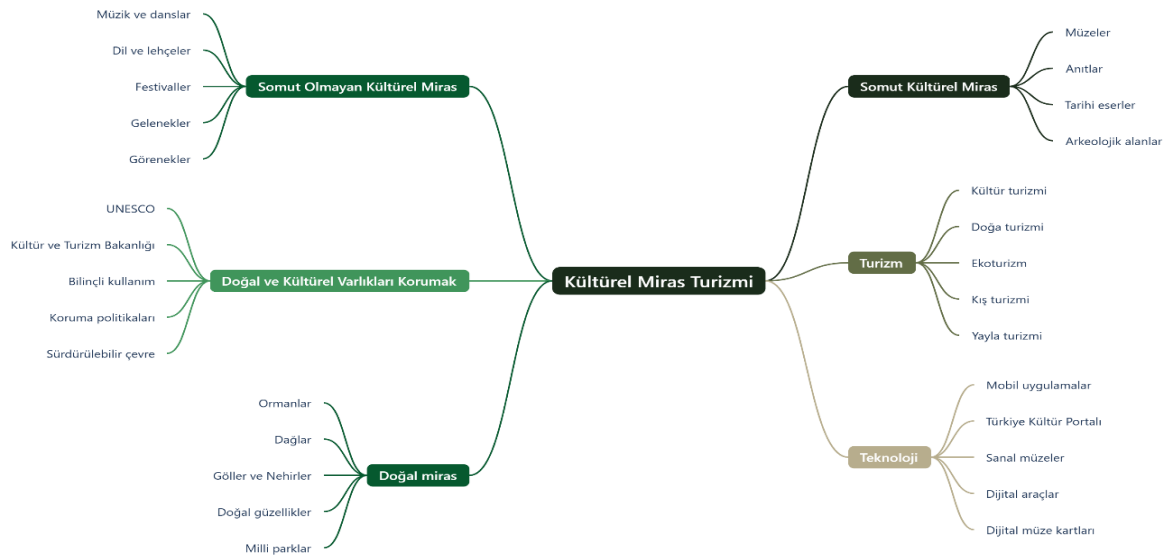
Teknolojinin rolü: Teknolojinin kültürel mirasın korunması ve tanıtımındaki rolü önemlidir. Bu anlamda sanal müzeler, mobil uygulamalar gibi dijital araçların kültürel mirasa erişimi kolaylaştırmakta ve teknolojinin bilinçli kullanımının önemi artmaktadır.

Kültürel mirası koruma bilinci: Kültürel ve doğal mirası koruma bilinci oluşturulması hedeflenmiş, öğrencilerin bu mirası koruma sorumlulukları ve yapabilecekleri faaliyetler üzerinde durulmuştur. Ayrıca UNESCO, Sivil Toplum Kuruluşları ve devlet kurumlarının bu konudaki rolü açıklanmaya çalışılmıştır.

Öğretim aşamalarından anlaşıldığı üzere öğrenciler, kültürel ve doğal mirasın önemini kavrayarak, kültürel miras turizminin ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerini öğreneceklerdir. Ayrıca, mirasın korunması ve tanıtılmasında teknolojinin rolünü fark edecek, bireysel sorumluluklarının bilincine varacaklardır. Sıralanan öğretim aşamaları ile öğrencilerin kültürel miras turizmi konularına ilgi duymaları, bu alanda bilgi ve beceri sahibi olmaları ve bu mirası koruma sorumluluğu geliştirmeleri hedeflenmiştir.

Beşinci sınıf SBDK’da yer alan kültürel miras turizmi; “*kültürel miras, doğal miras, turizm, teknoloji, doğal ve kültürel varlıkları koruma*” konuları ile bir zihin haritası üzerinden tasarlanmış ve Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Beşinci sınıf sosyal bilgiler ders kitabında kültürel miras turizmi ile ilgili zihin haritası

Şekil 1’de beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmine ait konu ve içerikler üzerinden tasarlanan bu zihin haritası, kültürel miras turizmi ile ilgili temel bileşenleri ve alt başlıkları sistematik bir şekilde organize etmiştir. Şekil 1’de kültürel miras turizmi ile ilgili beş bileşen bulunmaktadır. Bunlar; somut miras, doğal miras, teknoloji, somut olmayan miras, turizm ve doğal ve kültürel varlıkları korumak şeklindedir.

4. Sonuç ve tartışma

Sosyal bilgiler dersi, bireylere tarihsel, kültürel ve coğrafi bilinç kazandırarak toplumsal aidiyet duygusunu pekiştiren önemli bir disiplindir. Kültürel mirasın korunması, tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması sürecinde sosyal bilgiler dersi, kültürel değerlerin kazanımında etkili bir şekilde rol oynar (Deveci, 2009; Gürel & Çetin, 2018; Karaseyfoğlu & Çalışkan, 2021; MEB, 2024; Safran 2008). Mevcut çalışmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yeniden tasarlanan beşinci sınıf SBDK’da kültürel miras turizmini temsil eden unsurlar, ilk olarak doğal miras ve kültürel miras kategorileri altında değerlendirilmiştir. Beşinci sınıf SBDK’nın bu kapsamda millî parklar, ormanlar, bitki ve yaban hayatı gibi unsurlara vurgu yaptığı ve kültürel mirasın tarih, coğrafya, ekonomi, çevre ve teknoloji ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Beşinci sınıf SBDK’da coğrafi bir boyutu da taşıyan doğal miras kategorisi, Pamukkale Travertenleri, Karain Mağarası, Nemrut Dağı ve Kapadokya gibi Türkiye’nin jeolojik

ve doğal zenginliklerinden oluşmaktadır. UNESCO (1972), Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde kültürel ve doğal mirasın parçalarının istisnâ bir öneme sahip olduğunu ve bu nedenle tüm insanlığın dünya mirasının bir parçası olarak muhafazasının gerektiğini ifade etmektedir. Ekosistemlerin korunması ve sürdürülebilir turizm açısından önemli bir unsur olan doğal mirasa yönelik Kara ve Tokmak (2023), sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan doğal ve kültürel mirasla ilgili yazılı ve görsel öğelerin daha çok Türkiye'deki doğal ve kültürel mirasla ilişkili olduğunu, dünyanın farklı yerlerindeki bu unsurlara yeterince yer verilmediğini ifade etmektedir. Metin Göksu (2021), sosyal bilgiler öğretmenlerinin, kültürel miras unsurlarına yabancı olma, kendi memleketleri dışındaki yerleri bilmeme ve geziler için prosedürlerin fazla olması gibi farklı sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir.

Çalışmada kültürel miras kategorisi altında ise tarihi şehirler, mimari yapılar ve arkeolojik alanlar bulunmaktadır. Bu kategorilerdeki unsurların çeşitlilik göstermesi, öğrencilere farklı kültürel miras öğelerini tanıtmak açısından oldukça değerlidir. Nitekim, kültürel miras turizmi, doğal, kültürel, sanatsal ve mimari öğelerin ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimi ile ilişkilidir (Diker, 2024). Örneğin, beşinci sınıf SBDK'da İshak Paşa Sarayı anlatılırken, Selçuklu mimarisi ve Osmanlı mimarisinin birlikte ele alınması ile öğrencilere Türk-İslam mimarisinin tarihsel süreci gösterilmiştir. Benzer şekilde, Çanakkale Şehitliği ve anıt-mezar turizmi kavramı, milli ve tarihi bir bilinç kazandırma çabasının olduğunu göstermektedir. Kültürel unsurlar arasında kültürel mirasın korunması ve tanıtımına yönelik "Restorasyon" ve "Turizm politikaları" gibi kavramların yer alması, öğrencilerin yalnızca tarihi bilgileri edinmelerini değil, aynı zamanda bu mirasın korunması için gerekli stratejileri anlamalarını da desteklemektedir. Bu yaklaşım, kültürel miras turizmi ile sürdürülebilirlik ilkeleri arasındaki bağlantıyı kurma açısından oldukça önemlidir. Güneş ve Alagöz (2015), kültürel miras ve kültür varlıkları konusundaki duyarlılığın belirlenmesinin, sürdürülebilirliği sağlamada önemli olduğunu belirtir. Özellikle turizm politikaları kavramının kültürel miras tanıtımı bağlamında ele alınması, öğrencilere kültürel mirasın ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını kavramaları açısından dikkate değerdir. Bu sonuç bizlere sosyal bilgiler eğitiminin, öğrencileri aktif yurttaşlık ve kültürel miras bilinci açısından donanımlı bireyler haline getirme amacı taşıdığını göstermektedir. Hardie ve Kamara (2024) kültürel açıdan uygun öğretim programlarının öğrenmeye yönelik motivasyonu arttıracığını, bireylerin bu içerik ile kendi yaşamları, deneyimleri ve kültürel geçmişleri arasında bağlantı kurabileceğini ve kendi kültür ve kimliklerine değer verildiğinin hissedilebileceğini ifade etmektedir. Çulha Özbaş (2021) ise sosyal bilgiler derslerinin kültürel miras eğitimi açısından sınırsız olanaklarla dolu olduğunu ve yerel değerler üzerinden başlanan kültürel miras eğitimi farkındalığının öğrencilerde dünya kültür mirasına yönelik bir bilincin oluşmasını sağlayabileceğini vurgulamaktadır. Sosyal bilgiler dersinde öncelikle yerel değerler üzerinden başlayan kültürel miras eğitimi, zamanla dünya kültür mirasına yönelik bilinci geliştirmektedir. Böylece bireyler, kültürel mekânların korunmasını ve yaşatılmasını amaçlayan ortamlara uyum sağlayarak, bu mekânlara ait biri gibi hissedip davranabilmektedir (Oğuz, 2007).

Beşinci sınıf SBDK'da kültürel miras turizmine ait konular en fazla "Ortak Mirasımız", "Birlikte Yaşamak", "Teknoloji ve Sosyal Bilimler", "Hayatımızdaki Ekonomi" öğrenme alanlarında; en az ise "Evimiz Dünya" ve "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanlarında yer almaktadır. Ayrıca beşinci sınıf SBDK sadece kültürel ve doğal miras unsurlarını listelemekle kalmayıp bunların korunması ve turizm politikaları ile ilişkilendirilmesine de dikkat çekmektedir. Nitekim, sanat, dil, din, tarih, mimari yapı, yaşam tarzı gibi unsurları içine alan kültür, insanların turizm faaliyetlerine katılma sebepleri arasında önemli rol oynamaktadır (Çiçek, 2013; akt., Seçilmiş & Köz, 2015). Çalışmada özellikle UNESCO Dünya Mirası Listesi ve tarihi mekânların korunması (restorasyon) gibi kavramların yüksek frekansta yer alması, öğretim programı kapsamında tasarlanan ders kitabının kültürel mirasın korunmasına verdiği önemin bir göstergesidir. UNESCO'ya ilişkin bu bulgular, sosyal bilgiler eğitiminin sadece tarihi eserleri değil, aynı zamanda doğal mirasın turizm açısından önemini de uluslararası kuruluşlar çerçevesinde öğrencilere kazandırmayı amaçlar. Bu konuda UNESCO Mondiacult Bildirgesi, tarihi ve geleneksel bilgiyi kapsayan eğitimin önemine dikkat çekmektedir (Özer, 2023). Böylece kültürel miras eğitiminin desteklenmesi kültürel bilinci arttırabilir ve bu alandaki turizm etkinliklerini daha fazla sürdürülebilir hale getirebilir (İlhan vd., 2015; Kara & Tokmak, 2023).

Beşinci sınıf SBDK'da yer alan görseller; geleneksel Türk kıyafetleri, halk oyunları, el sanatları, dini gelenekler, mutfak kültürü ve mimari unsurlar gibi pek çok kültürel miras unsurunu içermektedir. Bu görseller ile öğrencilerin kendi kültürel değerlerini tanımaları ve kültürel mirasın önemini kavramaları hedeflenmiştir. İlgili kavramların büyük bir kısmının kültürel ürünleri ve üretim süreçlerini kapsayan somut olmayan kültürel miras unsuru olmaları dikkat çekicidir (Öncü, 2021). Konu ile ilgili alan yazın çalışmalarında Avcı ve Taşer (2020), kültür ve miras öğrenme alanını sosyal bilgiler öğretim programı üzerinden incelemiş ve çoğunlukla gelenek, görenek, örf, âdet, tören, kutlama gibi somut olmayan kültürel miras öğelerine yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. İlgili unsurlara benzer şekilde Belber ve Sözbilen'in (2019) çalışmasında, ebru sanatı, halk oyunları, halk müziği ile ilgili aktiviteler öğrencilerin en fazla katılım isteğinde bulundukları öğelerdir.

Beşinci sınıf SBDK'daki bilgilerden anlaşıldığı üzere öğretim hedefleri doğrultusunda belirlenen amaçlarda öğrencilerin kültürel miras ve doğal mirasın korunması ve tanıtılması, kültürel miras turizmi, mirasın korunmasında bireysel sorumlulukların fark edilmesi ve aktif vatandaşlık bilincine vurgu yapılmıştır. Çulha Özbaş (2021), "vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi" yaklaşımında, var olan kültürel değerlerin bir başka ifadeyle kültürel mirasın öğrencilere aktarılmasının önemli olduğunun altını çizmekte ve gerek tarihsel boylam anlayışının gerekse öğrencilerin kendilerini toplumun bir parçası olarak görebilmelerinin, kültürel miras eğitimi gerektirdiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin kültürel mirasa bakışlarını ele alan Uz ve Öger (2020), kültürel miras ve içeriğinin ders kitaplarında ayrı bir bölüm olarak yer alması gerekliliğine işaret etmektedir.

Beşinci sınıf SBDK'da, kültürel mirasın tarih, coğrafya, ekonomi, çevre ve teknoloji ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Kültürel mirasın, çevre ve kültür faktörü temelinde sürdürülebilir hale getirilebilmesi, kültürel çevrenin bozulmadan korunması ve gelecek nesillerin tüm kaynaklardan bugünkü gibi yararlanması, sürdürülebilir çevre için katkı sağlar (Seçilmiş & Köz, 2015). Ayrıca teknolojinin insan hayatını kolaylaştıran araçlar bütünü olması ve kültürel mirasın korunmasında dijital çözümler sunması, kültürel mirasın öğretimini desteklemektedir (Polat, 2019). Bu noktada kültürel miras turizminin öğretiminde teknolojinin kullanılması, öğrencilerin görsel, işitsel ve yazılı içeriklerle desteklenmiş eğitim materyalleriyle daha etkili bir öğrenme süreci geçirmesini sağlayabilir. Özellikle kültürel miras turizmi açısından, öğrencilere tarihî mekânları sanal ortamda gezme imkânı sunan teknolojiler, geçmişe dair farkındalık kazandırma noktasında büyük bir avantaj sağlar. Ancak ilgili çalışmalarda teknoloji ile kültürel miras arasındaki ilişkinin olumsuz algılandığı öğretmen görüşleri de dikkat çekmektedir (Uz & Öger, 2020).

Sonuç olarak, sosyal bilgiler dersi, kültürel miras ve kültürel miras turizmi konularında öğrencilerin bilinçlenmesini sağlamakta, dijital teknolojiler ise bu sürece kaynak olarak eşlik etmektedir. Lowenthal (2013), günümüz bilgi toplumunda kültürel miras kaynaklarının araştırılması, korunması, tanıtılması ve sürdürülebilir turizme katılmasının teknolojiyi kullanmayı gerekli kıldığını ifade etmektedir. Bu bağlamda, eğitim politikalarının kültürel miras ve turizm bilincini destekleyecek şekilde geliştirilmesi, güncel konuların müfredata ve ders kitaplarına dâhil edilmesi, bireylerin kültürel kimliklerini tanımalarına, kültürel mirası koruma bilinci kazanmalarına ve sürdürülebilir turizm anlayışına katkı sağlamalarına yönelik uzun vadeli kazanımlar sağlayacaktır.

4.1.Öneriler

Kültürel miras turizmi, sadece tarihî yerlerin korunması değil, aynı zamanda yerel ekonomilerin canlanması açısından da önemlidir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler dersinde kültürel ve ekonomik etkileşimler üzerinde durulabilir. Ders kapsamında kullanılan görseller, tarihî ve kültürel değerlerin korunmasının yanı sıra, bu değerlerin ekonomik faydalarının da vurgulanmasını desteklemektedir. Kültürel mirasın turizmle ilişkisini göstermek için, geleneksel yemeklerin, sanatların ve mimari yapıların turistler için bir çekim merkezi olduğu vurgulanabilir. Kayseri mantısı, kebab gibi yemekler ile ebru sanatı gibi kültürel unsurlar, yerel turizmin gelişmesine katkı sağlayan unsurlar olarak örnek gösterilebilir. Ayrıca konu ile ilgili görsellerin, kültürel miras turizminin öğretiminde önemli bir araç olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Kaynakça

- Arslan, N. & Meydan, A. (2023). Konya'da sürdürülen Şivlilik geleneğinin sosyal bilgiler dersi kültür aktarımı açısından değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 1125-1140.
- Avcı, M. & Taşer, S. (2020). Sosyal bilgiler dersinde kültür ve miras öğrenme alanının sosyal bilgiler öğretim programı üzerinden incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 111, 368-385.
- Azrak, S. & Yalçınkaya, E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitime ilişkin görüşleri (Denizli şehri örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (3), 1307-1320.
- Batmaz, O. & Yurtbakan, E. (2023). İlkokul Türkçe, Hayat bilgisi ve Sosyal bilgiler ders kitaplarının kültürel miras unsurları açısından incelenmesi. *TEBD*, 21(1), 1-21. <https://doi.org/10.37217/tebd.1115153>
- Belber, B. G. & Sözbilen, G. (2019). Turizm öğrencilerinin boş zaman etkinlikleri içerisinde Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) unsurlarının yeri. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(2), 897-916.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Büyükkuru, M. (2023). Kültürel mirasın aktarımında dijital teknolojilerin kullanımı. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, İhtisaslaşma Özel Sayısı, 134-150. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1309699>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications
- Çulha Özbaş, B. (2021). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde kültürel miras eğitimi. M. Safran. (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (5. Baskı) içinde (s. 743-762). Pegem Akademi.

- Demirezen, S. & Aktaş, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (30), 413-434. <https://doi.org/10.35675/befdergi.699782>
- Deveci, H. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kültürden yararlanma: Öğretmen adaylarının kültür portfolyolarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 1-19.
- Diker, O. (2024). Kültürel miras ile kültürel miras turizmi kavramları üzerine kavramsal bir çalışma. *The Journal of Academic Social Science*, 30(30), 365-374. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.1367>
- Doğanay, H. & Zaman, S. (2021). *Türkiye turizm coğrafyası* (7. baskı). Pegem Akademi.
- Dönmez, C. & Yeşilbursa, C. C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi. *Elementary Education Online*, 13(2), 425-442.
- Güneş, E. & Alagöz, G. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kültürel miras tutumları üzerine bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(29), 753-777. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.397551>
- Gürel, D. & Çetin, T. (2018). Sosyal bilgiler dersi ve kültür aktarımında edindiği rol üzerine bir inceleme. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 6(2), 22-40.
- Hardie, Y. & Kamara, Y. (2024). Shaping futures: Arts, culture and education as drivers of sustainable development, <https://www.acp-ue-culture.eu/> (3 Aralık 2024 tarihinde erişilmiştir).
- Haviland, W. A. (2002). *Kültürel antropoloji* (H. İnanc ve S. Çiftçi, Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Hunter, K. (1988). Heritage education in social studies. Retrieved from <https://cool.culturalheritage.org/bytopic/misc/heritedu.html>. (15 Şubat 2025 tarihinde erişilmiştir).
- İnce, Z. & Sağdıç, M. (2021). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersindeki turizm konuları hakkındaki görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(116), 34-55. doi: 10.29228/asos.49882
- İştin, A. E. (2025). *Kültürel miras turizmi*. Türkiye Turizm Ansiklopedisi. <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/kulturel-miras-turizmi> (15 Şubat 2025 tarihinde erişilmiştir).
- Kantekin, M. (2024). The use of Web 2.0 tools in the teaching of cultural heritage issues in the classroom social studies lessons. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53(3), 1110-1142. <https://doi.org/10.14812/cuefd.1315970>
- Kara, İ. & Tokmak, A. (2023). Doğal ve kültürel mirasın öğretiminde sosyal bilgiler dersinin yeri ve önemi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, İhtisaslaşma Özel Sayısı*, 177-199. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1312336>
- Karapınar, E. & Barakazi, M. (2017). Kültürel miras turizminin sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi: Göbeklitepe ören yeri. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 5-18.
- Karaseyioğlu, F. & Çalışkan, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel değerlere yönelik duyarlılıklarının incelenmesi. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 5(3), 88-101.
- Kaya, K. (2019). Yeni Sosyal bilgiler programı ve ders kitaplarında turizm kavramı. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 43, 173-194.
- Kızık, M. M., Dündar, R. & Kurt, F. (2022). Somut olmayan kültürel miras öğemiz meddahlık ve 5. 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yeri. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7, 1731-1751.
- Lowenthal, D. (2013). Natural and cultural heritage. In *The nature of cultural heritage, and the culture of natural heritage* (pp. 79-90). Routledge.
- May, İ. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarında kültür ve miras ünitesi'nin kazanımlarının incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Metin Göksu, M. (2021). Social studies teachers' views on cultural heritage education. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(13), 1061-1093.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli*. <https://tymm.meb.gov.tr/> (15 Şubat 2025 tarihinde erişilmiştir).
- National Council for the Social Studies (2025). *What is social studies?* <https://www.socialstudies.org/about/definition-social-studies> (15 Şubat 2025 tarihinde erişilmiştir).
- Oğuz, M. Ö. (2007). Folklor ve kültürel mekân. *Milli Folklor*, 19(76), 30-32.
- Ol, C.G., Yılmaz, F.G., Demirezer, H., Polat, M., Akpınar, M., Evin, Ö., Çelebi, T.S. & Yabansu, Y. (2024). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabı*. F. Torun, İ. Turan & H. Kılıç (Eds). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Öncü, F. (2021). Somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirlik problemleri. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(28), 902-923.
- Özer, Y. (2023). Geleneksel kültür ve folklorun korunması tavsiye kararı: Hazırlık ve etkinlik süreci. *Milli Folklor*, 140(18), 16-26.
- Polat, S. (2019). Sosyal bilgilerde kültürel miras konularının öğretimi. T. Çelikkaya, Ç. Ö. Demirbaş, T. Yıldırım & H. Yakar (Ed.), *Yeni program ve ders içeriklerine göre sosyal bilgiler öğretimi II* içinde (s. 357-389). Pegem Akademi.
- Richards, G. (2007). *Cultural tourism: Global and local perspectives*. Routledge.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (1-19). Pegem Akademi.
- Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. Polity Press.
- Seçilmiş, C. & Köz, E. N. (2015). Sürdürülebilir kültür turizmi algısının nesillere göre tekrar gelme niyetine etkisi. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 3(3), 69-78.

- Seyidoğlu, H. (2016). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. Güzem Can Yayınları.
- Silverman, H. & Ruggles, D. F. (2007). Cultural heritage and human rights. H. Silverman & D.F. Ruggles (Eds.). *Cultural heritage and human rights* in (pp.3-22). Springer.
- UNESCO. (1972). *Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage*. UNESCO.
- UNESCO. (2024). *World Heritage List*. <https://whc.unesco.org/en/list> (15 Şubat 2025 tarihinde erişilmiştir).
- Uz, E. & Öger, A. (2020). Öğretmenlerin kültürel mirasa bakışlarının PEST analizi ile irdelenmesi -Nevşehir ili örneği. *Kültürel Miras Araştırmaları*, 1(1), 1-6.
- Yalçın, A. & Özdemir, M. (2023). Türkiye turizmine ait istatistiksel verilerin incelenerek sosyal bilgiler dersine yansımalarının belirlenmesi. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 49-61. <https://doi.org/10.55089/yyuvasad.1392566>
- Yıldırım, D. & Çetin, T. (2022). Tarihsel süreçte sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında turizmin yeri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(3), 926-939. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.1096503>

Extended Abstract

Purpose

This study aims to examine how cultural heritage tourism issues are addressed in the content of the fifth-grade Social Studies Textbook (SST).

Introduction

Cultural heritage tourism is the process of introducing the historical, cultural, and artistic values of a particular region or country to tourists and transforming these values into an economic resource (Richards, 2007). Raising awareness of cultural heritage through education and ensuring the sustainability of tourism activities in this field is possible (Kara & Tokmak, 2023; İlhan et al., 2015). Curricula and textbooks are among the key tools in this process. For instance, Turkish, geography, history, and social studies are essential disciplines in which topics related to culture and cultural heritage are addressed. Among these disciplines, social studies stands out as a field that prepares students for local, national, and global citizenship, and explores individuals, societies, systems, and their interactions across time and space (National Council for the Social Studies [NCSS], 2025). Social studies helps students develop an awareness of cultural heritage and a sense of responsibility for its preservation. A review of various scholarly studies reveals a growing body of research in recent years on cultural heritage within the context of social studies (Demirezen & Aktaş, 2020; Kara & Tokmak, 2023; Kızık et al., 2022; May, 2019). Finally, with the revision of textbooks in 2024, there is growing interest in the extent to which current topics related to cultural heritage and tourism have been included in the social studies curriculum. For this reason, the topics related to cultural heritage tourism included in the Fifth Grade Social Studies Textbook [SSTB], which has been redesigned based on the Türkiye Century Education Model, were deemed worthy of academic investigation. The aim of the current study is to examine how the topics related to cultural heritage tourism are addressed in the content of the Fifth Grade Social Studies Textbook (SSTB).

Method

In this study, a qualitative study design was adopted, and document analysis was employed as the primary method. The main data of the study consist of an examination of how the content of the Fifth Grade Social Studies Textbook (SSTB), which was redesigned and implemented in 2024 within the framework of the Türkiye Century Education Model, addresses the concept of cultural heritage tourism. The data obtained were interpreted using the descriptive analysis technique.

Findings

The findings of the study indicate that the elements addressed under the theme of cultural heritage tourism in the Fifth Grade Social Studies Textbook (SSTB) are categorized into two main groups: cultural heritage and natural heritage. Under the category of natural heritage, Türkiye's geological and natural landmarks such as the Pamukkale Travertines, Karain Cave, Mount Nemrut, and Cappadocia are included. The category of cultural heritage, on the other hand, features historical cities, architectural structures, and archaeological sites. In addition, the content of the Fifth Grade Social Studies Textbook (SSTB) highlights an internationally significant concept: the UNESCO World Heritage List. The visuals in the textbook prominently feature various elements of cultural heritage, including traditional Turkish clothing, folk dances (such as Zeybek), handicrafts (e.g., Ebru), religious traditions (such as mahya), culinary culture (e.g., mantı, kebab, baklava), and architectural elements (such as cumba). The textbook also includes statements emphasizing the necessity of protecting cultural heritage tourism assets through national governmental institutions. In the study, the key concepts related to cultural heritage tourism in the Fifth Grade Social Studies Textbook (Fifth SSTB) were categorized under five main themes: cultural heritage, natural heritage, tourism, technology, and the protection of natural and cultural assets. Although the topic of cultural heritage tourism is not addressed under a distinct heading in the Fifth SSTB, an instructional approach has been adopted that weaves together these concepts, centering on cultural heritage, natural heritage, tourism, technology, and the preservation of natural and cultural resources.

Conclusion and discussion

In the Fifth Grade Social Studies Textbook (Fifth SSTB), cultural tourism is primarily emphasized through elements such as national parks, forests, flora, and wildlife, and it is observed that cultural heritage is associated with

history, geography, economy, environment, and technology. The diversity of the elements categorized under natural and cultural heritage in the study is highly valuable in terms of introducing students to various aspects of cultural heritage. Indeed, cultural heritage tourism is closely related to the emergence, historical development, and learning of natural, cultural, artistic, or architectural elements (Diker, 2024). In the Fifth SSTB, topics related to cultural heritage tourism appear most frequently in the learning domains titled Our Common Heritage, Living Together, Technology and Social Sciences, and Economy in Our Lives, while they are least represented in Our Home: The Earth and Our Living Democracy Furthermore, the Fifth Grade Social Studies Textbook (Fifth SSTB) not only lists cultural and natural heritage elements but also emphasizes their preservation and association with tourism policies. Indeed, culture—which encompasses elements such as art, language, religion, history, architectural structures, and lifestyle—plays a significant role in motivating individuals to participate in tourism activities (Çiçek, 2013, as cited in Seçilmiş & Köz, 2015). In the study, the frequent occurrence of concepts such as the UNESCO World Heritage List and the preservation (restoration) of historical sites is indicative of the textbook's emphasis on cultural heritage conservation within the scope of the curriculum. In relevant literature, Avcı and Taşer (2020) examined the field of culture and heritage through the social studies curriculum and found that the focus was predominantly on intangible cultural heritage elements such as traditions, customs, rituals, ceremonies, and celebrations. Ensuring the sustainability of cultural heritage based on environmental and cultural factors, preserving the cultural environment without degradation, and enabling future generations to benefit from all resources as current generations do, contribute to the development of a sustainable environment (Seçilmiş & Köz, 2015).

Recommendations

Considering the related findings, in order to convey the relationship between cultural heritage and tourism to students, it may be emphasized that traditional foods, works of art, and architectural structures serve as attractions for tourists. Cultural elements such as Kayseri mantisi (Turkish ravioli manti), kebab, and the art of ebru can be presented as examples that contribute to the development of local tourism. Additionally, visuals related to these topics can be regarded as effective tools in the teaching of cultural heritage tourism.

Yazarın katkı oranı beyanı

Yazarlar eşit derecede katkı oranı belirtmiştir.

Çıkar çatışması

Bu çalışmada yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması belirtilmemiştir.

Etik Kurul Onayı

Bu çalışma, 22-24 Temmuz 2010 tarihlerinde Singapur'da düzenlenen 2. Dünya Araştırma Dürüstlüğü Konferansı'nda Wager E & Kleinert S (2011) tarafından "Research Publication Ethics" yazarlar için uluslararası standartlar beyanı olarak "Mayer, T. & Steneck, N. (Ed) Promoting Research Integrity in a Global Environment. Imperial College Press / World Scientific Publishing, Singapore"un 50. Bölümü"nde belirtilen Araştırma Yayın Etiğine uygundur. Bu nedenle yazar, araştırmayı etik ilkeler çerçevesinde yürüttüğünü belirtmektedir. İnsan üzerine yapılan bir çalışma olmaması ve doküman analizi türünde yürütüldüğü için Etik Kurul Onayı gerekmemektedir.